

1–2023 Utvikling av verktøy for klimagassberegninger i VA-prosjekter

Forslagsstiller

Oslo VAV, Bergen Vann, Stavanger kommune, Drammen kommune

Målsetting for prosjektet

Prosjektet skal utvikle et verktøy for klimagassberegninger som er tilpasset kommunale VA-prosjekter. Verktøyet skal gi en oversikt over direkte og indirekte klimagassutslipp i VA-prosjekter og synliggjøre hvor utslippene oppstår. Med verktøyet håper man på å kunne bidra til utslippskutt f.eks. ved bruk av alternative anleggsmetoder, bruk av lokale masser, materialvalg og energibærere innenfor anleggsvirksomheten.

Klimagasskalkulatoren skal bli offentlig tilgjengelig for alle som ønsker å bruke den, og slik heve kunnskapsnivået i hele VA-bransjen om klimagassutslipp og måter å kutte utslipp på.

Bakgrunn

Innen 2030 skal Norge kutte minst 50 % av klimagassutslippene i forhold til 1990-nivå. Norsk Vann har bidratt til å kartlegge utslippene til virksomheter i vannbransjen gjennom en klimagasskalkulator for virksomhetene. Kalkulatoren har ikke mulighet til å produsere gode utslippstall for anleggsprosjekter, som krever en annen tilnærming. Det finnes en rekke verktøy for å kalkulere klimagassutslipp for byggebransjen og samferdselsprosjekter, men foreløpig ingen tilpasset VA-prosjekter.

Innhold

Prosjektet skal utvikle et klimagassverktøy tilpasset VA-prosjekter, fortrinnsvis ved å videreutvikle verktøyet VegLCA. Verktøyet skal utvikles av en konsulent med kompetanse innenfor klimagassregnskap og VA. Utviklingen må gjennomføres i samråd med kommuner som skal bruke verktøyet, for å sørge for at behovene til ulike brukere ivaretas. Når et utkast foreligger for et nytt verktøy skal utvalgte kommuner benytte det til å estimere klimagassutslipp i ett eller flere prosjekter, for å teste ut funksjonaliteten. Basert på tilbakemeldinger fra dette arbeidet vil verktøyet videreutvikles til en endelig versjon som fritt kan brukes av alle som skal bygge VA-anlegg.

Verktøyet skal bestå av et regneark der byggherre, prosjekterende eller utførende kan fylle ut informasjon om et prosjekt for å få en oversikt over klimagassutslippene fra prosjektet. Verktøyet skal kunne vise fordelingen av utslipp mellom ulike utslippskilder i prosjektet. Verktøyet skal vise hvordan ulike anleggsmetoder (konvensjonell graving/NoDig*/tunnel) gir utslag i ulike utslipp. Verktøyet skal også synliggjøre utslippskutt av ulike klimatiltak i prosjektet som fossilfri/utslippsfri transport og maskiner, redusert transportdistanse, bruk av materialer med lavere klimagassutslipp mm.

**Dette innebærer å at verktøyet må kunne foreta beregninger fra de mest anvendte gravefrie metodene:*

- utblokking
- styrt boring i løsmasser
- horisontalboring i fjell og kombinasjonsmasser
- rørpressing i løsmasser og pilotrørsboring
- kumrehabilitering
- belegg vann
- tett tilsuttet rør
- Inntrekking
- strømpereovering (både vann og avløp)

Rapportering og produksjon

Prosjektet skal resultere i et klimagassregnskapverktøy. Leveransen skal bestå av et regneark der byggherre, prosjekterende eller utførende kan fylle ut informasjon om et prosjekt for å få en oversikt over klimagassutslippene fra prosjektet, og hvordan ulike valg i prosjektet kan påvirke utslippene. I tillegg til regnearket skal det utarbeides en brukerveiledning, en dokumentasjon for verktøyet og et enkelt e-kurs som en introduksjon til bruk av verktøyet.

Gjennomføring

- Avholde oppstartsmøte mellom styringsgruppe og rådgiver for prosjektet for å drøfte nærmere hvordan prosjektet best skal løses, herunder antall møter og møteplan
- Videreutvikle VegLCA basert på hvordan tilbakemeldingene fra oppstartsmøte
- Utarbeide utkast til klimagassverktøy og dokumentasjon/brukerveiledning
- Utkastet sendes til prosjektgruppen, som tester ut verktøyet på et av sine prosjekter
- Gjennomføre workshop med styrings- og referansegruppe for bruk av klimagassverktøyet
- Revidere verktøy og dokumentasjon/brukerveiledning
- Gjennomføre høring av revidert rapportforslag i styrings- og referansegruppen
- Utarbeide endelig verktøy og rapport
- Lansere nytt verktøy for norsk vannbransje

Organisering/deltakere

Prosjektet styres av en styringsgruppe med 4 representanter fra Norsk Vanns medlemmer, som er oppnevnt av Norsk Vanns samfunnskomité. Det forventes at styringsgruppe og rådgiver møtes 3 ganger (oppstartsmøte, workshop, avsluttende møte) og at øvrig kommunikasjon er per mail/tlf.

Styringsgruppen vil foreslå deltakere i en referansegruppe fra Norsk vanns medlemmer supplert med ekstern kompetanse. Referansegruppen blir invitert til workshopen og til å gi innspill til arbeidet.

Norsk Vanns sekretariat vil ivareta prosjektadministrasjon, markedsføring mv.

Kostnader/finansiering

Prosjektkostnader er anslått til kr 950.000,- og skal i sin helhet finansieres av Norsk Vann prosjekt. Prosjektet har følgende budsjettposter:

Kostnader	
Innhenting av grunnlagsdata	150 000
Design av verktøyet (systematisering og oppbygging)	550 000
Brukermedvirkning, møter styrings-/referansegrupper	100 000
Trykking	0
Prosjektadministrasjon	100 000
Uforutsett	50 000
Totalt	950 000
Finansiering	
Norsk Vann prosjekt	950 000
Ekstern	0
Totalt	950 000

Posten «Innhenting av grunnlagsdata» og «Design av verktøyet» angir maks. ramme for rådgivers arbeid, herunder timekostnader, reisekostnader, møter og ev. biomkostninger.

Tidsplan

Ønsket oppstart av prosjektet er så snart finansiering og administrative forhold er avklart. Prosjektet forventes slutført innen 1 år etter oppstart.

Markedsføring

Klimagassregnskapsverktøyet med brukerveiledning gjøres tilgjengelig på Norsk Vanns sine nettsider, deriblant Vannstandard.no. I tillegg vil verktøyet presenteres i et e-kurs som en introduksjon til bruk av verktøyet.

Andreas Stråbø Normann/Kjetil Flugund, Oslo/Hamar, 30.09.22/31.10.22

Prioriteringskriterier

Kriterier	
1) Er prosjektet i samsvar med strategiplanen?	Ja. Utvikle verktøy slik at målene i «Nasjonal bærekraftstrategi for vannbransjen» kan nås.
2) Er prosjektet innenfor en av følgende prosjektkategorier: a) tekniske veiledninger/rapporter, b) forvaltningsveiledninger/-rapporter eller c) strategiske prosjekter/utredningsprosjekter	Ja. a) tekniske veiledninger/rapporter
3) Er prosjektet egnet til å løse utfordringer for ulike medlemskategorier?	Ja, for alle medlemskategorier.
4) Fører prosjektet til utvikling av nye veiledninger/verktøy?	ja
5) Er prosjektet tilstrekkelig stort til å gi et tilfredsstillende resultat?	Ja
6) Er det sannsynlig med økonomiske bidrag fra eksterne miljøer til prosjektet?	Nei
7) Er det sannsynlig at bevilgningen vil være utløsende for eksterne FoUI-prosjekter og -midler?	Nei

Direktørens forslag til prioritering for 2023:

Gjennomføres i 2023. Et lett tilgjengelig verktøy for beregning av klimagassutslipp i vann- og avløpsprosjekter er nødvendig for å kunne ta gode valg i prosjektet og begrunne disse.

Innspill i høringsrunden

Samfunnskomiteen:

Støtter direktørens forslag til prioritering.

Viktig å ha godt grunnlag for beslutningene. LCA analyser må ses på i det lange løp.

Avløpskomiteen:

Støtter direktørens forslag til prioritering.

Dette trenger bransjen. Mye av det forskjellige aktører har produsert er litt for lite tilpasset VA og til dels produsert på litt forenklete regneark. Viktig at det vi gjør er bra. Krever bred deltagelse. Avløpskomiteen ønsker å bidra med forslag til en person til å sitte i styringsgruppen og oppfordrer vannkomiteen til å foreslå en person. Samfunnskomiteen tar de to siste.

Viktig at det brukes god tid på å kartlegge hva som finnes innledningsvis i prosjektet.

Fokusere på ledningsnett nå, men bør vurderes om det bør følges opp med nytt prosjekt tilpasset vannbehandling og avløpsrensning.

Vannkomitéen:

Støtter direktørens forslag til prioritering.

Høringsinnspill fra andre:

Hei

Glitrevannverket viser til Norsk vanns forslag til prioritering av prosjekter i 2023 som ligger ute på nettsiden deres.

Vi har gått igjennom prosjektforslagene og støtter direktørens anbefalte prioriteringer.

Noen av prosjektene treffer spesielt godt i forhold til utfordringsbildet til Glitrevannverket. Dette er problemstillinger som vi allerede har diskutert internt og til dels har begynt å jobbe med. Disse prosjektene er:

1–2023 Utvikling av verktøy for klimagassberegninger i VA-prosjekter

18-2023 Digitale løsninger i kommuner og selskaper for innrapportering av vann og avløpsdata.

Om det er ønskelig bidrar vi gjerne inn i prosjektene.

Vennlig hilsen

Marius Asheim

Daglig leder

Glitrevannverket IKS

Direktørens innstilling til styret:

Gjennomføres i 2023.